

De vuilnisman

Lessenserie kleuters

Uit de Beroepenreeks van Liesbeth Slegers waarin verschillende beroepen worden uitgelegd, richt deze lessenserie zich op het werk van 'De Vuilnisman'. De kleuters leren over allerlei soorten afval en krijgen te weten hoe zij afval een tweede leven kunnen geven.

Door: Jasper van den Berg (s1139504) en Iclal Yücel (s1143114)

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Les 1: Afval scheiden	5
Les 2: De reis van het afval	8
Les 3: Creatief met afval	10

Inleiding

Wereldburgerschap start al bij de jongste leerlingen. Wereldburgerschap betekent dat iemand besef heeft van zijn verbondenheid aan de wereld. Ieder individu kan een actieve rol spelen. Dit houdt in dat elk kind op zijn eigen manier en niveau kan leren over de wereld en zijn steentje kan bijdragen. Leerlingen moeten bewust zijn van het feit dat hun gedrag invloed heeft op de omgeving. In deze lessenserie duiken de kleuters in de wereld van afval en leren over hun eigen verbruik. Het sluit aan bij wereldburgerschapsonderwijs, omdat de leerlingen bezig zijn met het bewust omgaan van materialen, hergebruik, afvalscheiding en zorg voor de wereld.

Opbouw lessenserie

Deze lessenserie bestaat uit drie lessen. Voor de kleuters is er gezorgd voor een speelse aanpak:

1. Afval scheiden – Op een speelse manier kennis maken met afval scheiden.
2. De reis van het afval – Dramales over de weg van het afval.
3. Creatief met afval – Knutselen met afval.

Doelen curriculum.nu

Op www.curriculum.nu staan doelen per leergebied. Deze lessenserie kan gekoppeld worden aan de volgende doelen:

- *Burgerschap*
  - Leerlingen leren duurzame keuzes en gedrag te herkennen aan voorbeelden uit de eigen omgeving.
- *Kunst & Cultuur*
  - Leerlingen leren zorgvuldig omgaan met elkaar, materialen en middelen.
  - Leerlingen leren reflecteren op het proces en het product en daarbij eenvoudige vaktaal gebruiken.
  - Leerlingen leren dat kunst en uitingen van kunst en cultuur onderdeel zijn van hun identiteit en cultuur bijdragen aan wie zij zijn.
- *Mens & Maatschappij*
  - Leerlingen leren welke invloed leerlingen zelf op veranderingen in hun omgeving hebben.
  - Leerlingen leren over gewoontes en bewuste keuzes.
  - Leerlingen leren over verschillende beroepen.

Uitbreiding lessenserie

- Elk jaar in maart wordt de 'Week van de Afvalhelden' georganiseerd. In deze week wordt er extra aandacht besteed aan de mensen die in deze sector werken. Weer of geen weer het werk van de Afvalhelden gaat door!

Op de [site](#) van de organisatie is extra inspiratie te vinden waarmee de lessenserie uitgebreid kan worden. Hier staan bijvoorbeeld tips die gebruikt kunnen worden om bij de dragen aan een duurzamere en schonere wereld.

- We hoeven geen verre reizen te maken om de kinderen de wereld te laten ontdekken. Met dit thema blijf je dicht bij de schoolomgeving. Maak met de leerlingen een wandeling door de wijk en laat hen als Afvalhelden zwerfafval op straat zoeken en opruimen.

Afsluiting lessenserie

Aan het eind van de lessenserie ontvangen de leerlingen een diploma (zie bijlage).

Schrijf de bijbehorende gegevens en laat de leerlingen weten dat ze echte Afvalhelden zijn geworden.

Les 1: Afval scheiden

Beginsituatie

- De leerlingen zijn interactief voorgelezen uit het boek 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.
- Er zijn misschien leerlingen die thuis afval scheiden.

Lesdoelen

- De leerlingen ontdekken verschillende soorten afval en maken kennis met de begrippen groen afval (gft), plastic, papier en restafval.
- De leerlingen ontdekken dat er voor elk soort afval een aparte bak (groen voor gft, blauw voor papier, rood voor plastic en zwart voor rest) is en hierdoor het afval gescheiden kan worden.
- De leerlingen maken kennis met de volgende woorden: groen afval (gft), plastic afval, restafval, papier, groene bak (gft), blauwe bak (papier), rode bak (plastic) en zwarte bak (rest).

Tussendoelen vanuit de vakken:

- Burgerschap: duurzame keuzes maken en gedrag herkennen van voorbeelden uit de eigen omgeving.
- Taal: deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken.
- Rekenen: categoriseren van verschillende soorten afval.
- Ruimte om je heen: onderzoeken van een positieve bijdrage aan de zorg voor het milieu.

Kerdoelen:

- Kerndoel 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- Kerndoel 32: De leerlingen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen.
- Kerndoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Persoonsvormend: De leerlingen leveren een bijdrage aan de natuur.

Kennis van de wereld: De leerlingen ontdekken dat er verschillende soorten afval en afvalbakken zijn.

Vaardigheid: De leerlingen scheiden het afval.

Benodigdheden

- 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.

- Vuilniszak met schoon afval (voor elke leerling één voorwerp): papier, lege drinkpakken, plastic flessen, bananenschil, klokhuis, propjes zilverfolie, opgerolde luier, netjes van uien, etc.
- Vier afvalbakken (groen, blauw, rood, zwart).

Vooraf aan de les

Zorg ervoor dat al het schone afval in een vuilniszak is gedaan en al klaar staat. Leg dit op een plek waar de leerlingen het nog niet kunnen zien. Zorg dat de vier afvalbakken klaar staan om tijdens de les te kunnen gebruiken.

Lesopening

Je zit met de leerlingen in de kring en vertelt dat je vandaag heel erg bent geschrokken toen je onderweg naar school was. Er lag namelijk een grote afvalzak op straat en er was niemand om dit op te halen.

Pak de afvalzak en laat dit zien aan de leerlingen. Vertel de leerlingen dat afvalzakken helemaal niet op straat horen te liggen en vraag of zij weten wie dit op komt halen. Hoe heet dat beroep? Als de leerlingen het niet kunnen benoemen, kan het boek erbij worden gepakt.

De leerlingen hebben benoemd dat de vuilniszakken door de vuilnisman worden opgehaald. Wat wordt daar vervolgens mee gedaan? Vertel de leerlingen dat wij de vuilnisman kunnen helpen door zelf ons afval te scheiden. Zet de vier vuilnisbakken in de kring.

Kern van de les

Vertel de leerlingen wat de kleuren van de bakken betekenen: groen voor gft, blauw voor papier, rood voor plastic en zwart voor rest.

- Groen: groente, fruit of afval van planten en bomen. Dit is afval wat uit de natuur komt en hierdoor gaat het in de groene bak.
- Blauw: alles wat gemaakt is van papier gaat in de blauwe bak.
- Rood: plastic afval is vaak doorzichtig of heeft een zilveren kleur. Laat een boterhamzakje zien.
- Zwart: dit is voor restafval. Al het afval wat niet in de bovenstaande bakken kan, wordt bij het restafval gedaan.

Geef elke leerling een stuk afval en laat het hen voor zich op de grond zetten. Een voor een krijgen de leerlingen de beurt om hun afval in de juiste bak te gooien. Probeer de leerlingen te stimuleren om uit te leggen waarom ze het in een bepaalde bak gooien. Vragen om te stellen als de leerlingen het lastig vinden:

- Waar is het afval van gemaakt?
- Hoe ziet het afval eruit?
- Welke kleur heeft de bak van het papier?

Afsluiting/vervolgactiviteit

Vertel de leerlingen dat zij hard hebben gewerkt en de vuilnisman goed hebben geholpen met het scheiden van het afval. Daar zal de vuilnisman heel blij mee zijn.

Ga met de leerlingen in de kleine kring verder met deze activiteit. Dit wordt gedaan om de kennis van de kinderen te controleren. Laat steeds een groepje van vijf of zes leerlingen in de kleine kring zitten. In de kleine kring mogen de kinderen om de beurt een stuk afval pakken en beslissen in welke bak het weggegooid moet worden. Om de leerlingen te helpen kunnen wederom de bovenstaande vragen gesteld worden.

Les 2: De reis van het afval

Beginsituatie

- De leerlingen zijn interactief voorgelezen uit het boek 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.
- De leerlingen weten dat er vier verschillende soorten afval zijn die gescheiden kunnen worden.
- De leerlingen zijn actief bezig geweest met het scheiden van afval.

Lesdoelen

- De leerlingen ervaren tijdens een vertelpantomime welke route het afval aflegt.
- De leerlingen kunnen in 5 stappen de reis van het afval vertellen: vuilnisbak, vuilnisman, afval scheiden, recyclen, opnieuw gebruiken.

Tussendoelen vanuit de vakken:

- Burgerschap: duurzame keuzes maken en gedrag herkennen van voorbeelden uit de eigen omgeving.
- Taal: deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken. Opvolgen van gesproken instructies.
- Drama: emoties tonen, inleven in een rol.

Kerdoelen

- Kerndoel 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- Kerndoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- Kerndoel 54: De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Persoonsvormend: De leerlingen leveren een bijdrage aan de natuur.

Kennis van de wereld: De leerlingen weten welke fases er zijn bij het scheiden van afval.

Vaardigheid: De leerlingen scheiden het afval.

Benodigdheden

- 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.
- Geel hesje
- Speellokaal (genoeg ruimte om te kunnen bewegen)
- Hoepels (groen, blauw, rood en zwart)
- Beweegmuziek zonder zang

Vooraf aan de les

Leg de verschillende kleuren hoepels verspreid neer in het speellokaal.

Lesopening

Je zit met de leerlingen in de kring en herhaalt wat er de vorige les is gedaan. Vertel het volgende verhaal over een banaanshil:

Op een dag was een kindje een banaan aan het eten op het schoolplein. "Mmm, wat lekker!" zegt hij en hij gooit de schil in de prullenbak. De schil is nu met allemaal andere stukjes afval in de prullenbak. Een leeg melkpak, een plastic fles en een prop papier. "Wat gaat er nu gebeuren?" vraagt de bananenschil zich af. Maar dan komt de vuilnisman. Hij leegt de prullenbak in de grote vuilniswagen. De bananenschil rijdt nu met al het andere afval door de stad. Na een lange rit komen ze aan bij de vuilnisbelt. De bananenschil komt op een grote hoop te liggen. "En nu?" denkt de bananenschil, maar hij hoort dat er compost van hem wordt gemaakt. Zo kan hij helpen om nieuwe plantjes te laten groeien.

Warming-up: De leerlingen stellen zich voor hoe ze zouden bewegen als een stuk afval. Een blaadje papier, een zware fles, bananenschil, etc.

Kern van de les

De leerlingen mogen kiezen wat voor stuk afval ze zijn. Ze bewegen op de muziek zoals het stuk afval dat ze zijn. Als de muziek stopt, liggen ze op de grond.

Je komt als vuilnisman met een bezem al het afval opvegen en de leerlingen lopen in een rij achter je aan. We zijn op weg in de vuilniswagen (wiebelen en stuiteren).

Je vertelt als vuilnisman dat je bent aangekomen bij de fabriek en al het afval moet hier gescheiden worden. De verschillende kleuren hoepels stellen de afvalbakken voor. "O, ik moet het afval wel goed scheiden. Al het papier gaat nu naar de blauwe bak en het plastic in de rode bak. De blaadjes fladderen naar de afvalbak en de bananenschillen glijden over de grond."

In de volgende stap wordt het afval gescheiden. "Wat ben ik goed aan het werk, ik heb het afval netjes gescheiden. Maar hey, ik kan het afval recyclen. Dan maak ik er weer iets nieuws van. Van het papier zou ik een boek kunnen maken en van het gft kunnen weer nieuwe planten groeien. Wat zou het toch mooi zijn als al het afval iets nieuws wordt."

Geef de leerlingen instructies dat ze zelf mogen bepalen wat ze van hun stuk afval willen recyclen. Geef hen 5 minuten de tijd om het te bespreken met elkaar.

Afsluiting/vervolgactiviteit

Vraag de leerlingen wat ze hadden bedacht voor het recyclen. Stel hen vragen als:

- ☐ Waar kunnen ze het nieuwe voorwerp voor gebruiken?
- ☐ Hoe voelde het om afval te zijn?
- ☐ Wat heb je geleerd over afval en recyclen?

Les 3: Creatief met afval

Beginsituatie

- De leerlingen zijn interactief voorgelezen uit het boek 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.
- De leerlingen weten dat er vier verschillende afvalbakken zijn om het afval in te scheiden.
- De leerlingen weten wat er met afval wordt gedaan nadat de vuilnisman het afval ophaalt.

Lesdoelen

- De leerlingen ontdekken dat afval opnieuw gebruikt kan worden en dat dit recycleren wordt genoemd.
- De leerlingen ontwerpen met het afval iets waarmee ze normaal graag spelen. Hierdoor wordt hun identiteit ontwikkeld.

Tussendoelen vanuit de vakken:

- Burgerschap: de leerlingen benoemen wat ze wel en niet leuk vinden om te doen.
- Taal: deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken.
- Beeldende vorming: 1. Vormgeven van eigen ideeën en experimenteren in beeldende werkstukken 2. Spelenderwijs onderzoeken binnen de context van een thema/onderwerp van verschillende mogelijkheden van materialen en technieken.

Kerdoelen

- Kerndoel 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- Kerndoel 54: De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Benodigdheden

- 'De vuilnisman' van Liesbeth Slegers.
- Vuilniszak met schoon afval (voor elke leerling één): papier, lege drinkpakken, plastic flessen, bananenschil, klokhuis, propjes zilverfolie, opgerolde luier, netjes van uien, etc.
- Scharen
- Lijm
- Wattenbollen
- Ponpons
- Plakband

- Potloden
- Stiften
- Etc.
- Inspiratiefoto's
  - [Haai](#)
  - [Vliegtuig](#)
  - [Robot](#)
  - [Verrekijkers](#)

Vooraf aan de les

Zorg ervoor dat al het materiaal klaar staat op de knutseltafel en de kinderen er makkelijk gebruik van kunnen maken.

Lesopening

Stel vragen over de vorige lessen: Welke stappen zaten er ook alweer in de reis van het afval? Hoe hebben we dat toen uitgebeeld? Welke bewegingen deden we? Wat was de taak van de vuilnisman? Deze les gaan we het hebben over 'recyclen'.

Kern van de les

We kunnen met afval ook nieuwe dingen maken. Dat noemen we recyclen. Pak van het schone afval een plastic fles. Dit zou je ook met overgebleven plastic kunnen maken. Vandaag gaan de leerlingen ook een eigen voorwerp maken.

De leerlingen maken iets waar ze mee zouden willen spelen. Wat is hun lievelingsspeelgoed? Waar spelen ze graag mee? Vragen die gesteld kunnen worden: *Waarom speel je daar graag mee? Doe je dat ook op school of alleen thuis? Speel je er graag alleen mee of met anderen?*

Tijdens de speelwerkles gaat er een groepje van 5 à 6 leerlingen werken aan hun gerecyclede voorwerp. De rest van de klas kiest iets van het bord. Op deze manier zou er genoeg begeleiding nodig zijn voor het groepje dat aan het knutselen is.

Afsluiting/vervolgactiviteit

Nadat de leerling klaar is met zijn of haar product vraag je het volgende: Wat vind je het leukste aan het voorwerp dat je hebt gemaakt? Waarom vind je dat? Het kind ruimt vervolgens al het gebruikte materiaal op.

Als alle leerlingen klaar zijn, wissel je van groepje en doe je hetzelfde met de andere leerlingen. Reflecteer op dezelfde manier.